

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2024-11-26

Diarienummer:
KSN-2024-00323

Handläggare:
Johan Gunn, Tomas Anderson

Svar på motion om medborgarförslag via stadsdels- och bygderåd från Stefan Hanna (UP) med flera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** uppdra till kommunstyrelsen att utreda möjligheten att införa stadsdels- och landsbygdsinitiativ, samt
2. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Stefan Hanna, Lina Hamberg, Lars S Björndahl och Carina Kumlin (alla UP) har i motion väckt vid kommunfullmäktiges sammanträde den 29 januari 2024 yrkat

- att möjligheten för medborgarförslag i enlighet med kommunallagen införs i Uppsala kommun,
- att kommunstyrelsen utreder processen för hur hantering av medborgarförslag lämpligast skapas, samt
- att den kommunala processen för medborgarförslag skall inledas först efter att ett stadsdels- eller bygderåd formellt ställt sig bakom förslaget.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Sedan möjligheten att tillåta medborgarförslag infördes i kommunallagen år 2002 har kommunfullmäktige behandlat fyra motioner som föreslagit att medborgarförslag ska införas i Uppsala kommun. Vid samtliga tillfällen har fullmäktige avslagit motionerna.

Vid de tidigare behandlingarna har fullmäktige framhållit de många verktyg som kommunen använder för att uppmuntra och underlätta kontakterna mellan de förtroendevalda och kommunmedlemmarna. Det rör sig exempelvis om medborgardialoger, samråd, öppna sammanträden, utvecklad synpunktshantering med mera. Fullmäktiges ställningstaganden har utgått ifrån att kommunmedlemmarnas insyn, delaktighet och möjligheter att påverka de politiska besluten har kunnat utvecklas bättre genom dessa och andra instrument snarare än genom den administrativt tunga, lagreglerade och formaliserade processen som hanteringen av medborgarförslag innebär. I detta har fullmäktige tidigare också utgått från andra kommuner och regioners erfarenheter av systemet, samt studier och utredningar som väckt frågor kring exempelvis förslagsställarnas representativitet och den begränsade effekt som medborgarförslag i praktiken visat sig ha haft som påverkansinstrument, med få bifall och många förslag som snarare haft karaktären av klagomål och synpunkter.

Genom att kommunallagen ger den som är folkbokförd i kommunen rätten att genom medborgarförslag väcka ärenden i fullmäktige är det inte möjligt att inleda processen för medborgarförslagens hantering på det sätt som motionärerna föreslår. Om fullmäktige väl beslutat om rätt för kommunmedlemmarna att väcka medborgarförslag kan detta inte begränsas genom att låta ett råd avgöra vilka medborgarförslag som ska få skickas in till fullmäktige. En sådan begränsning ligger inte i linje med reglerna om medborgarförslag i kommunallagen. Kommunfullmäktige kan enligt kommunallagen (5 kap 23 §) endast delegera beslutanderätt i ärenden som väcks genom medborgarförslag till kommunstyrelsen eller andra nämnder. Det är alltså inte möjligt att delegera beslutanderätt till råd i Uppsala kommun.

De stadsdels- och bygderåd som nu kan bildas genom att kommunstyrelsen 22 november 2023 § 228 antagit kriterier för dessa, har som syfte att stärka dialog och samverkan med kommunens bygder och stadsdelar, att ta vara på lokal kunskap och stärka lokala initiativ och utvecklingsprocesser. Råden kan på så sätt bidra till att utveckla medlemmarnas insyn, delaktighet och möjligheter att påverka de politiska besluten och utgör ett ytterligare verktyg som kan stärka den lokala demokratin. Där kan ingå att vara remissinstans, yttra sig och lämna synpunkter på ärenden gentemot nämnder och partier.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 26 november 2024
- Bilaga 1, motion om medborgarförslag via stadsdels- och bygderåd från Stefan Hanna (UP) med flera

Kommunledningskontoret

Birgitta Pettersson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Utvecklingspartiet demokraterna

Motion om medborgarförslag via stadsdels- och bygderåd

Medborgarförslag är i många kommuner i Sverige ett medel för medborgare att väcka talan i kommunfullmäktige.

Sedan kommunallagen ändrades 2002 har det varit möjligt för kommuner att låta personer som är folkbokförda i kommunen lämna medborgarförslag. Syftet med den demokratiska innovationen medborgarförslag är att öka medborgarnas politiska deltagande mellan valen och låta alla invånare, även de utan rösträtt, vara med och påverka. Barn, unga och utländska medborgare bosatta i kommunen får nämligen också lämna medborgarförslag.

Medborgarförslag har införts i nära 200 av Sveriges 290 kommuner. Medborgarförslag finns även i Uppsalas grannkommuner.

Medborgarförslag är ett utmärkt direktdemokratiskt instrument som ger medborgarna en möjlighet till inflytande att påverka utvecklingen i sin kommun. Alla medel för invånarna att påverka och få inflytande över sin vardag är viktig och skapar en samhörighet och gemenskap i närsamhället. Det stärker medborgarnas demokratiska rättigheter och bidrar till en positiv känsla av en mindre toppstyrd kommun. Förslaget har tidigare lyfts från olika partier i Uppsala kommunfullmäktige, såsom Miljöpartiet, Centerpartiet och Feministiskt initiativ.

Lämpligen formaliseras processen för ett medborgarförslag för beredning i kommunfullmäktige på så sätt att 1) förslaget först godkänns av ett stadsdels- eller bygderåd 2) som därefter formellt skickar in förslaget till kommunstyrelsen 3) varefter KS-AU bereder förslaget 4) för att det slutligen skall bli föremål för debatt och beslut i kommunfullmäktige. På så sätt stärks nämligen närdemokratin och stadsdels- och bygderådets delaktighet i de lokalpolitiska besluten i kommunen.

Som förtroendevalda i kommunfullmäktige skall vi representera medborgarna. Emellertid är det inte möjligt för oss att på ett tillräckligt bra sätt känna till invånarnas behov, önskningsar, verkligheter och upplevelser. Men genom medborgarförslag via stadsdels- och bygderåd ger vi oss själva en möjlighet att ta del av invånarnas vilja och ger därigenom Uppsalaborna en chans att inte bara vart fjärde år påverka den lokalpolitik som ska drivas i kommunen.

Om vi önskar främja den lokala demokratin och på djupet vill att kommuninvånarna får ett verkligt inflytande som kan påverka deras och vår vardag, skall alltså medborgarförslag via stadsdels- och bygderåd införas i Uppsala kommun.

Därför yrkar vi

att möjligheten för medborgarförslag i enlighet med kommunallagen införs i Uppsala kommun,

att kommunstyrelsen utreder processen för hur hantering av medborgarförslag lämpligast skapas, och

att den kommunala processen för medborgarförslag skall inledas först efter att ett stadsdels- eller bygderåd formellt ställt sig bakom förslaget.

Uppsala 2024-01-13

Stefan Hanna, Utvecklingspartiet demokraterna, UP

Lina Hamberg, Utvecklingspartiet demokraterna, UP

Lars S Björndahl, Utvecklingspartiet demokraterna, UP

Carina Kumlin, Utvecklingspartiet demokraterna, UP